

Мілімко Л. В., к.ю.н., доцент,
Університет державної фіскальної
служби України, м. Ірпінь, Україна

Бабкова В. А., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ПРЕТЕНЗІЙ І ПОЗОВУ ДО ВАНТАЖНОГО АВІАПЕРЕВІЗНИКА

Порядок вирішення спорів, які виникають з перевезень мають ряд певних особливостей. Інститут вантажних перевезень регулюють такі нормативно-правові акти, зокрема Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України та низка Законів України, які регулюють певний вид вантажних перевезень.

Згідно з ч. 1 ст. 306 Господарського Кодексу перевезення вантажів – це вид господарської діяльності, яка пов'язана з переміщенням продукції виробничо-технічного призначення та виробів народного вжитку залізницею, автомобільним шляхам, водним та повітряним шляхами, а також транспортування продукції трубопроводами. Суб'єктами перевезення є перевізник, вантажовідправник та вантажоотримувач. Перевезення вантажів є одним із видів господарської діяльності, яка здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [1, ст. 163].

Підставою такого виду господарської діяльності є договір перевезення вантажу. Такий договір, як правило, є реальним, двостороннім та оплатним. Предметом даного договору є вантаж. Умови перевезення вантажів авіаційним транспортом визначається спеціальним нормативним актом, а саме Повітряним кодексом України [3, ст. 215].

Якщо виникають певні спори з приводу договору перевезення вантажів до пред'явлення перевізникові позову можливим є пред'явлення йому претензії. Право на подання претензії належить:

а) вантажоодержувачу, якщо він має вимоги до перевізника у зв'язку з втратою вантажу;

б) вантажовідправнику або вантажоодержувачу, якщо вони мають вимоги до перевізника у зв'язку з нестачею або пошкодженням вантажу, а також у зв'язку з простроченням його доставки [1, ст. 163].

Претензії подаються перевізнику, який здійснив перевезення вантажу, а якщо перевезення не було здійснено – перевізнику, який відповідно до договору перевезення повинен був здійснити перевезення вантажу. Таким чином, законодавець не зобов'язує застосування досудового врегулювання спорів, а лише надає право реалізації господарсько-правової

відповідальності до сфери вантажних перевезень.

Законодавством встановлено строки пред'явлення та розгляду претензій. Претензії можуть пред'являтися, за загальним правилом, протягом шести місяців. Спеціальним правилом визначено подання претензій щодо сплати штрафів і премій протягом 45 днів. Строки розгляду претензій визначаються таким чином:

а) за загальним правилом – перевізник зобов'язаний розглянути заявлену претензію і повідомити заявника про задоволення чи відхилення її протягом трьох місяців;

б) за спеціальним правилом – перевізник зобов'язаний розглянути заявлену претензію щодо перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні протягом шести місяців; щодо сплати штрафу або премії – протягом шести місяців.

В ч. 4 ст. 315 Господарського кодексу України зазначено що, якщо претензію відхилено або відповідь на неї не одержано в строк, зазначений у частині третій цієї статті, заявник має право звернутися до суду протягом шести місяців з дня одержання відповіді або закінчення строку, встановленого для відповіді [1, ст. 163].

Отже, можна зазначити, що підставами для подання позовів до суду з метою вирішення спорів щодо перевезень вантажів є:

1) відхилення претензії протягом строку, встановленого для її розгляду;

2) неодержання відповіді на претензію у строк, встановлений для її розгляду [2, ст. 11].

Встановлюються наступні строки позовної давності для позовів, що впливають з перевезення вантажів:

1) щодо подання позовів до перевізника – шість місяців з дня одержання відповіді на претензію або закінчення строку, встановленого для відповіді на претензію;

2) щодо подання позовів перевізником до вантажовідправника та вантажоодержувача – шість місяців.

Можна також зазначити, що спори, пов'язані з міждержавними перевезеннями вантажів, порядок пред'явлення позовів та строки позовної давності встановлюються транспортними кодексами чи статутами або міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України [1, ст. 164].

З вищенаведеного можна зробити такий висновок, сторони в господарських відносинах можуть використовувати порядок досудового врегулювання спору, встановлений як Господарським процесуальним кодексом, так і іншими спеціальними нормами, які регулюють специфічні господарські правовідносини, встановлені чинним законодавством.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст.144.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
3. Господарське право України: навч. посіб. / Несинова С.В., Воронко В.С., Чебикіна Т.С. за заг. ред. С. В. Несинової. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 564 с.

УДК 346.9:629.73(043.2)

Мілімко Л. В., к.ю.н., доцент,
Університет державної фіскальної
служби України, м. Ірпінь, Україна

Курінна А. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДОСУДОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ В АВІАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Досудове врегулювання господарських спорів відіграє важливу роль як для суб'єктів господарювання, так і для судової системи загалом. Даний правовий засіб застосовується сторонами самостійно та на власний розсуд з метою безпосереднього і швидкого вирішення господарського спору, разом з тим це допомагає «розвантажити» суди від значної кількості необґрунтованих та безпідставних позовів.

Згідно ст. 5 Господарсько-процесуального кодексу України (далі ГПКУ) сторони застосовують заходи досудового врегулювання господарського спору за домовленістю між собою. Отже, застосування даних заходів буде правом суб'єктів господарювання, а не їх обов'язком, оскільки досудове врегулювання господарських спорів є добровільним порядком, і його застосування поставлено в залежність від волі сторін спору [1].

Варто зазначити, що рішенням Конституційного Суду України від 09.07.2002 року № 1-2/2002 визначено, що обов'язкове досудове врегулювання спорів, яке виключає можливість прийняття позовної заяви до розгляду і здійснення за нею правосуддя, порушує право особи на судовий захист. Можливість використання суб'єктами правовідносин досудового врегулювання спорів може бути додатковим засобом правового захисту, який держава надає учасникам певних правовідносин, що не суперечать принципу здійснення правосуддя виключно судом [4].

Питання пов'язані з перевезенням вантажу, пасажирів, багажу, пошти повітряним транспортом передбачені Повітряним кодексом України; Конвенцією про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних